

สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ

จดหมายข่าว

National Institute of Animal Health [NIAH] NEWSLETTER

ISSN 0858-4516

ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กุมภาพันธ์ 2544

FOOT AND MOUTH DISEASE

กองบรรณาธิการ

โรคปากและเท้าเปื่อย

สาเหตุ

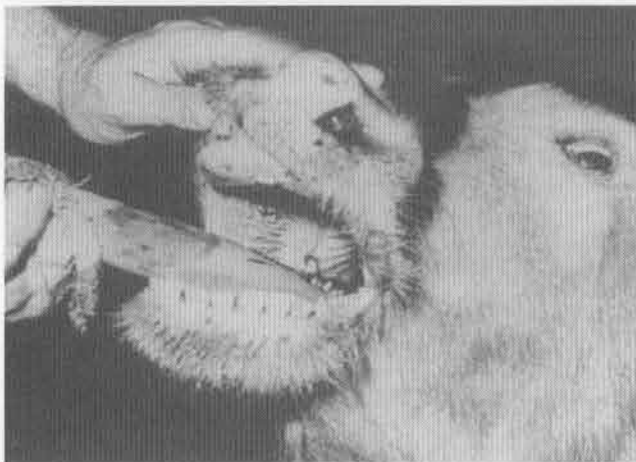
เกิดจากเชื้อไวรัส เอฟ เอ็ม ดี (FMD) ที่พบในประเทศไทยมี 3 ไข้ คือ โอ เอ เอเชีย 1 เชื้อทั้ง 3 ไข้ นี้ จะทำให้สัตว์ป่วยแสดงอาการเหมือนกัน แต่ไม่สามารถให้ภูมิคุ้มกันต่างไข้ได้ กล่าวคือถ้าฉีดวัคซีน เอฟ ไข้เอ ให้ หรือสัตว์เคยป่วยเป็นโรคเอฟ ไข้เอ มาก่อน สัตว์จะมีภูมิคุ้มกันเฉพาะต่อโรคเอฟ ไข้เอ เท่านั้น แต่จะไม่มีภูมิคุ้มกันต่อโรคเอฟ ไข้โอ หรือ ไข้เอเซีย 1 ดังนั้นหากมีโรคนี้ ไข้โอ หรือเอเซีย 1 ระบาด สัตว์ก็อาจจะติดโรคได้ โรคนี้มีระยะฟักตัวประมาณ 2-8 วัน

อาการ

โคที่เป็นโรคนี้ จะมีไข้ ชี้น เบื่ออาหาร หลังจากนั้นจะมีเม็ดตุ่มพอง และเกิดที่ริมฝีปาก ในช่องปาก เช่น เหงือกและลิ้น ทำให้น้ำลายไหล กินอาหารไม่ได้ และเกิดเม็ดตุ่มที่ระหว่างช่องกับ ไรกีบ ทำให้เจ็บมาก เดินกะเผลก เมื่อเม็ดตุ่มแตกออกอาจมีเชื้อแบคทีเรียแทรกซ้อนและแมลงวันวางไข่ตรงแผลที่กีบ ทำให้แผลหายช้า ชี้นะที่โคเป็นโรคจะพอง น้ำนมจะลดลงอย่างมาก ในโคอัตราการติดโรคสูงถึง 100% อัตราการตาย 0.2-5% ในลูกโคอัตราการตายอาจสูง ถึง 50-70% โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลูกโคที่ยังดูดนมอัตราการตายอาจสูงถึง 100%

การตรวจวินิจฉัย

เนื่องจากวัคซีนแต่ละไข้ไม่สามารถให้ความคุ้มกันไขว้กันได้ เมื่อมีสัตว์ป่วยด้วยโรคปากและเท้าเปื่อย ควรตรวจให้รู้ว่าเป็นไข้ไหน เพื่อจะได้ฉีดวัคซีนป้องกันไข้นั้น

เนื่องจากเป็นโรคในพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 ถ้าพบมีโรคนี้ระบาดต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอหรือจังหวัดทราบทันที

กรณีสัตว์ป่วยรุนแรง กล้ามเนื้อหัวใจอักเสบ เกิดเนื้อตาย เป็นทางยาวสีขาวยาวบนเทาหรือเหลือง เรียกว่าลักษณะนี้ว่า "Tiger heart" เป็นสาเหตุให้สัตว์ตายรวดเร็วขึ้นโดยเฉพาะลูกสัตว์ สัตว์ที่ฉีดวัคซีนไม่ครบมักจะป่วยรุนแรง

ขอทราบข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมที่ศูนย์วิจัยและชันสูตรโรคปากและเท้าเปื่อยแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 30000 โทรศัพท์ (044)312-870 และ (044)311-592 โทรสาร (044)312-870

การรักษา

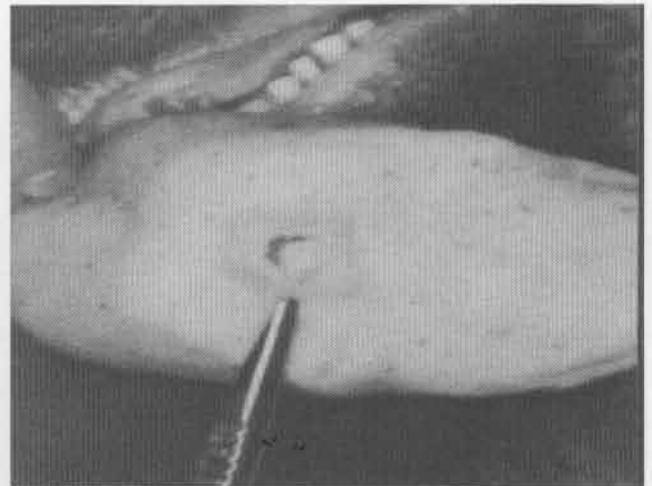
ถ้าไม่มีโรคแทรกซ้อน แผลจะหายเองใน 1-2 สัปดาห์ ถ้าแผลมีการติดเชื้อให้ทำความสะอาดแผล สำหรับที่กีบใส่ยาปฏิชีวนะชนิดที่ใช้ป้ายแผล เช่น เพนนิซิลิน หรือ ฟิวราซิลโดน สำหรับที่ปากป้ายด้วยยาลีม่วง (เจนเซียนไวโอเลต)

การควบคุมและป้องกัน

ฉีดวัคซีนโรคเอพทั้ง 3 ไข้ โดยฉีดครั้งแรกเมื่อโคอายุ 6 เดือน และฉีดซ้ำทุกๆ 6 เดือน

การเก็บตัวอย่าง

เก็บจากแผลเยื่อลิ้นและแผลบริเวณปาก ในกรณีที่ไม่สามารถเก็บตัวอย่างเยื่อลิ้นได้ ควรเก็บตัวอย่างเนื้อเยื่อจากบริเวณไร้กีบ ซอกกีบหรืออุ้งกีบ ขนาดของเนื้อเยื่อควรไม่น้อยกว่า 1 ตารางนิ้วหรือรวมกันได้มากกว่า 1 กรัม เก็บเนื้อเยื่อใส่ขวดที่มีน้ำยา 50% กลีเซอรินบัพเฟอร์

ลักษณะ Tiger heart ที่กล้ามเนื้อหัวใจ

กรมปศุสัตว์ตั้งกองใหม่

กรมปศุสัตว์ได้เห็นสมควรให้มีการแบ่งส่วนราชการภายในเพิ่มเติม โดยได้จัดตั้งกองพัสดุ และกองการปศุสัตว์ต่างประเทศขึ้น อธิบดีกรมปศุสัตว์ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ดังนี้

กองพัสดุ

มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- ① วางแผนและดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง พัสดุต่างๆ ของกรมปศุสัตว์ ตามวงเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร และเงินอื่นๆ
- ② ตรวจสอบ เปรียบวัด และติดตามการจัดซื้อ จัดจ้าง พัสดุ ครุภัณฑ์ ของกรมปศุสัตว์ให้ทันกำหนดเวลา
- ③ จัดทำสัญญา ตรวจสอบหลักฐานในการเบิก-จ่าย และคืนหลักประกัน รวมทั้งการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา การปรับ และการทิ้งงาน
- ④ ควบคุม ดูแลพัสดุ (วัสดุครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) รักษารายชื่อบุคคล และอาคารสถานที่ ทำทะเบียนประวัติ รายนาม รดจักรยานยนต์
- ⑤ ดำเนินการขออนุมัติจำหน่ายพัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ชำรุด หรือใช้การ ไม่ได้ และการขอตั้งงบประมาณทดแทน
- ⑥ ดำเนินการขายทอดตลาดพัสดุ
- ⑦ ดำเนินการเกี่ยวกับพิธีศุลกากรในการนำสิ่งของต่างๆ ของกรมปศุสัตว์เข้ามาในราชอาณาจักร
- ⑧ งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

(คำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ 780/2543 สั่ง ณ วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2543)

กองการปศุสัตว์ต่างประเทศ

มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- ① ติดต่อและประสานงานกับองค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งองค์การและสถาบันระหว่างประเทศที่มีใช้ของรัฐ ในด้านความช่วยเหลือและความร่วมมือทางด้านการพัฒนาการปศุสัตว์
- ② จัดทำแผนและเตรียมการเจรจาต่อรองกับต่างประเทศ ทั้งในด้านความร่วมมือทางปศุสัตว์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- ③ เสร็จเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ
- ④ จัดทำแผนงานความร่วมมือทางด้านปศุสัตว์ในกรอบทวิภาคี และกรอบพหุภาคี
- ⑤ จัดทำแผนงานความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อเจรจาต่อรองรักษาผลประโยชน์
- ⑥ จัดทำแผนงานดำเนินกิจการปศุสัตว์ต่างประเทศ ประสานกับสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ
- ⑦ จัดทำแผนงานระบบฐานข้อมูลการปศุสัตว์ต่างประเทศ เพื่อรวบรวมวิเคราะห์และประมวลข้อมูลพื้นฐานของประเทศต่างๆ และแผนงานโครงการที่เกี่ยวกับกิจการด้านปศุสัตว์ต่างประเทศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ⑧ จัดทำแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์งานปศุสัตว์ต่างประเทศ ให้เป็นที่แพร่หลายกว้างขวาง เพื่อจะได้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
- ⑨ จัดทำแผนงานด้านการจัดสรรทุนการศึกษา มีกอบรม และดูแลงานในต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรของกรมปศุสัตว์
- ⑩ งานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(คำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ 779/2543 สั่ง ณ วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2543)

การแบ่งท้องที่ของกรมปศุสัตว์ออกเป็นเขต

ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งท้องที่ของกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกเป็นเขต พ.ศ. 2539 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2540 ไปแล้วนั้น เนื่องจากในขณะนี้กรมปศุสัตว์มีภาระรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการทั้งในราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติราชการเกิดความคล่องตัว มีประสิทธิภาพและสะดวกในการติดต่อประสานงานรวมทั้งเป็นการกระจายอำนาจในการบริหารงานราชการ

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 อธิบดีกรมปศุสัตว์จึงเห็นสมควรจัดแบ่งท้องที่ของกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกเป็นเขต ดังนี้

- เขตที่ 1** มีสำนักงานปศุสัตว์เขตตั้งอยู่ที่จังหวัดปทุมธานี และมีเขตภายในท้องที่ 7 จังหวัด คือ ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง นนทบุรี สมุทรปราการ สุพรรณบุรี และกรุงเทพมหานคร
- เขตที่ 2** มีสำนักงานปศุสัตว์เขตตั้งอยู่ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา และมีเขตภายในท้องที่ 7 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ชลบุรี ตราด ระยอง ปราจีนบุรี และสระแก้ว
- เขตที่ 3** มีสำนักงานปศุสัตว์เขตตั้งอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา และมีเขตภายในท้องที่ 6 จังหวัด คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และมหาสารคาม
- เขตที่ 4** มีสำนักงานปศุสัตว์เขตตั้งอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น และมีเขตภายในท้องที่ 6 จังหวัด คือ ขอนแก่น เลย สกลนคร หนองคาย อุดรธานี และหนองบัวลำภู

ต่อหน้า 4

- เขตที่ 5** มีสำนักงานปลัดตั้งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ และมีเขตภายใน
ท้องที่ 6 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง
และแม่ฮ่องสอน
- เขตที่ 6** มีสำนักงานปลัดตั้งอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลก และมีเขตภายใน
ท้องที่ 6 จังหวัด คือ พิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์ แพร่ น่าน
และอุตรดิตถ์
- เขตที่ 7** มีสำนักงานปลัดตั้งอยู่ที่จังหวัดนครปฐม และมีเขตภายใน
ท้องที่ 7 จังหวัด คือ นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี
ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม
- เขตที่ 8** มีสำนักงานปลัดตั้งอยู่ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และมีเขตภายใน
ท้องที่ 7 จังหวัด คือ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา
ภูเก็ต ระนอง และชุมพร

- เขตที่ 9** มีสำนักงานปลัดตั้งอยู่ที่จังหวัดสงขลา และมีเขตภายในท้องที่
7 จังหวัด คือ สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ตรัง พัทลุง
และสตูล
- เขตที่ 10** มีสำนักงานปลัดตั้งอยู่ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร และมีเขต
ภายในท้องที่ 5 จังหวัด คือ กำแพงเพชร นครสวรรค์ ตาก สุโขทัย
และอุทัยธานี
- เขตที่ 11** มีสำนักงานปลัดตั้งอยู่ที่จังหวัดสระบุรี และมีเขตภายใน
ท้องที่ 5 จังหวัด คือ สระบุรี ชัยนาท นครนายก ลพบุรี
และสิงห์บุรี
- เขตที่ 12** มีสำนักงานปลัดตั้งอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี และมีเขตภายใน
ท้องที่ 7 จังหวัด คือ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ กาฬสินธุ์
นครพนม ยโสธร ร้อยเอ็ด และมุกดาหาร

(คำสั่งกรมปลัดที่ 739/2543 สั่ง ณ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2543)

จดหมายข่าวสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ ISSN 0858-4516

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านสุขภาพสัตว์โดยเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสารวิชาการ เสนอแนะแนวทางการ
แก้ปัญหาด้านสุขภาพสัตว์และการเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านสุขภาพสัตว์
สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เขตคลองเตย จ.พหลโยธิน

เจ้าของ

เขตอุตสาหกรรม กรุงเทพฯ 10900 ☎ 5798908-14 5798918-19

ที่ปรึกษา

นายสัตวแพทย์ยุคล ลิ้มแหลมทอง รองอธิบดีกรมปศุสัตว์ ฝ่ายสัตวแพทย์
สัตวแพทย์หญิง ดร.วิมลภา พูนแก้วดี ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและชันสูตรโรคสัตว์ หัวหน้ากลุ่มงาน และหัวหน้าฝ่าย

บรรณาธิการ นายสัตวแพทย์โชคชัย นกเทศ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ นายสัตวแพทย์นพพร ศราภพันธุ
กองบรรณาธิการ นายสัตวแพทย์โสภณ ห้วมแสง
นายสัตวแพทย์ชัยศิริ มหันตชัยสกุล
นายสัตวแพทย์วัชรชัย ณรงค์ศักดิ์

จัดพิมพ์-เผยแพร่ สมชาย ช่างทอง
อุทาสิน มีโชคสม
สำนักงาน งานวางแผน ชั้น 2 ฝ่ายอำนวยการ
กำหนดออก บิละ 6 ฉบับ ทุกๆ 2 เดือน ครั้งละ 1,200 ชุด
พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ
กรมปศุสัตว์ จตุจักร กทม.10900
ที่ กษ 0615/ว.58

ในราชการกรมปศุสัตว์

(นางสาวอุทาสิน มีโชคสม)

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล